

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 23 marca 2023 r.,
sprawy **G.Ż.**,
skazanego z art. 258 § 1 k.k. i in.,
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 23 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKa 89/22,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 18 lutego 2022 r., sygn. akt III K 226/21,

p o s t a n o w i ł :

1. **oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
2. **obciążyć skazanego G. Ż. kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 18 lutego 2022 r., sygn. akt III K 226/21 uznał G. Ż. za winnego tego, że:

1. w okresie od co najmniej 8 października 2018 r. do 26 listopada 2018 r. w G., gmina [...], powiat [...], województwa [...] oraz w innych nieustalonych miejscach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej kierowanej przez osobę o nieustalonej tożsamości, w skład której wchodziły osoby o ustalonej tożsamości oraz inne

osoby o nieustalonej tożsamości, mającej na celu popełnianie przestępstw polegających na wytwarzaniu bez wymaganego wpisu do rejestrów wyrobów tytoniowych oraz bez przeprowadzania urzędowego sprawdzenia, uchylanie się od opodatkowania poprzez nie ujawnienie właściwym organom skarbowym przedmiotu opodatkowania - to jest produkcji wyrobów tytoniowych, przechowywanie wyrobów akcyzowych w postaci tytoniu przeznaczonego do palenia bez polskich znaków akcyzy oraz oznaczanie podrobionymi znakami towarowymi marek, których nie miano prawa używać, tj. przestępstwa z art. 258 § 1 k.k., za które wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności;

2. w okresie od 8 października 2018 r. do 26 listopada 2018 r. w miejscowości G. nr [...], gmina [...], powiat [...], województwa [...], działając w warunkach zorganizowanej grupy przestępczej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu tego samego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z osobami o ustalonej tożsamości oraz innymi osobami o nieustalonej tożsamości, organizował pracę świadczoną przez czternastu ustalonych obywateli Ukrainy i Mołdawii, bez przeprowadzenia urzędowego sprawdzenia, uchylając się od opodatkowania poprzez nieujawnienie właściwym organom skarbowym przedmiotu opodatkowania - to jest produkcji wyrobów tytoniowych, za pomocą linii technologicznej złożonej z maszyny papierosowej marki M. typ [...], maszyny doklejającej filtr marki H. typ [...] oraz maszyny pakującej marki M. typ [...], podejmował czynności bezpośrednio związane z produkcją wyrobów akcyzowych w postaci papierosów marki R., P., E., S., L. oraz innych nieustalonych marek 67.400.000 sztuk papierosów, czym doprowadził do uszczuplenia należności wobec Skarbu Państwa z tytułu nieodprowadzonego podatku akcyzowego w łącznej wysokości 57.628.030 zł, co stanowiło wielką wartość w rozumieniu przepisów kodeksu karnego skarbowego, przy czym z działalności tej uczynił sobie stałe źródło dochodu, tj. przestępstwa skarbowego z art. 69 § 1 k.k.s. w zb. z art. 54 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. art. 37 § 1 pkt 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s., za które wymierzył

mu karę 3 lat pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 300 stawek dziennych po 100 zł każda;

3. w okresie od 8 października 2018 r. do 26 listopada 2018 r. w miejscowości [...] nr [...], gmina [...], powiat [...], województwa [...], działając w warunkach zorganizowanej grupy przestępczej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z osobami o ustalonej tożsamości oraz innymi osobami o nieustalonej tożsamości, wykorzystując pracę świadczoną przez czternastu ustalonych obywateli Ukrainy i Mołdawii, bez wymaganego wpisu do rejestrów wytwarzał wyroby tytoniowe, które za pomocą matryc z głowicą drukującą oznaczył podrobionymi znakami towarowymi marek R. w ilości 285.440 sztuk, P. w ilości 5.516.960 sztuk, których nie miał prawa używać, czym działał na szkodę B. sp. z o.o.; marek E. w ilości 4.782.650 sztuk, S., w ilości 2.813.800 sztuk, L. w ilości 2.600 sztuk, których nie miał prawa używać, czym działał na szkodę I. S.A., oraz znakami innych nieustalonych marek w ilości 53.998.550 sztuk, których nie miał prawa używać, czym działał na szkodę nieustalonych pokrzywdzonych, przy czym z działalności tej uczynił sobie stałe źródło dochodu, tj. przestępstwa z art. 12a ust. 2 ustawy dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2352) w zb. z art. 305 ust. 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2003 r. Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 776), za które wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, stwierdzając, że wykonaniu podlega kara orzeczona w punkcie 2.;
4. w okresie od 8 października 2018 r. do 26 listopada 2018 r. w miejscowości G. nr [...], gmina [...], powiat [...], województwa [...], działając w warunkach zorganizowanej grupy przestępczej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu tego samego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z osobami o ustalonej tożsamości oraz innymi osobami o nieustalonej tożsamości, wykorzystując pracę świadczoną przez czternastu ustalonych obywateli Ukrainy i Mołdawii, przechowywał wyroby akcyzowe w postaci tytoniu przeznaczonego do palenia bez polskich znaków akcyzy o łącznej wadze około 15.754 kg, bez zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego,

stanowiącego przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 63 § 2 k.k.s., w wyniku którego doszło do narażenia należności publicznych na uszczuplenie w łącznej kwocie co najmniej 12.438.571 zł z tytułu nieuiszczenia podatku akcyzowego, to jest należności stanowiących wielką wartość w rozumieniu przepisów kodeksu karnego skarbowego, przy czym z działalności tej uczynił sobie stałe źródło dochodu, tj. przestępstwa skarbowego z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. art. 37 § 1 pkt 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s., za które wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 150 stawek dziennych po 100 zł każda.

Jednocześnie wskazane kary jednostkowe połączył, wymierzając mu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności, na poczet której zaliczył okres tymczasowego aresztowania oraz 350 stawek dziennych grzywny po 100 zł każda. Ponadto orzekł środek kompensacyjny określony w art. 46 § 1 k.k. oraz rozstrzygnął w przedmiocie kosztów procesu.

Z wyrokiem tym nie zgodzili się obrońcy G. Ż. Adw. M. I. orzeczeniu temu zarzuciła:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, poprzez przyjęcie przez sąd pierwszej instancji, iż oskarżony działał w zorganizowanej grupie przestępczej, uchylając się od opodatkowania poprzez nieujawnienie właściwym organom przedmiotu opodatkowania, tj. produkcji wyrobów tytoniowych, brał udział w wytwarzaniu wyrobów tytoniowych i przechowywał wyroby akcyzowe w postaci tytoniu oraz brał udział w oznaczaniu podrobionymi znakami towarowymi marek, których nie miano prawo używać, w sytuacji gdy brak jest jednoznacznych i niezbitych dowodów na to, że oskarżony brał udział w działaniach charakterystycznych dla członków grupy przestępczej, nic nie wiadomo na temat wykształcenia hierarchicznych zależności w grupie, brak jest przy tym jakichkolwiek danych, z których wynikałoby, iż oskarżony tkwił w strukturach domniemanej grupy przestępczej na tyle mocno, aby można było mówić o charakterystycznych dla tej grupy zależnościach, rozliczeniach, stosunku

podległości a wreszcie realizacji celów na rzecz grupy a nie we własnym interesie;

2. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zeznań składanych przez świadka J. G. bez uwzględnienia wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego i tym samym nie uwzględnienie przez sąd zeznań złożonych przez świadka na etapie postępowania sądowego, kiedy to świadek wyjaśnił rozbieżności pomiędzy tymi zeznaniami składanymi w sądzie a tymi składanymi na etapie postępowania przygotowawczego co więcej wskazał wprost, iż nie rozpoznaje oskarżonego jako osoby, która wynajmowała od niego halę;
3. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 175 § 1 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, poprzez nieuwzględnienie wniosku obrońcy z dnia 14 lutego 2022 r. o odroczenie terminu rozprawy celem złożenia przez oskarżonego wyjaśnień, co do których chciał się przygotować, a co zostało mu uniemożliwione przez sąd, a tym samym ograniczono prawo do obrony oskarżonego.

W konsekwencji obrońca wniosła o uniewinnienie G. Ż. od zarzucanych mu czynów, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Z kolei adw. P. H. wyrokowi Sądu Okręgowego w Poznaniu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 258 § 1 k.k., poprzez zastosowanie do zachowania oskarżonego jego dyspozycji pomimo, iż nawet gdyby przyjąć za słuszne ustalenia faktyczne co do sprawstwa oskarżonego zarzucanych mu pozostałych czynów, to nie były one tego rodzaju, by jego działalność wykonywana w ramach ewentualnego współsprawstwa włączać w ramy przepisu o zorganizowanej strukturze grupy przestępczej;
2. obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k. oraz wynikający stąd błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający istotny wpływ na poczynienie tych ustaleń i treść wyroku, w tym na zakres niezbędnej ewentualnej penalizacji działań

oskarżonego - poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, w tym przede wszystkim poprzez dowolną, nie poprzedzoną rzetelną analizą, ocenę zeznań J. G., które ostatecznie przemawiały na korzyść oskarżonego w powiązaniu z wyjaśnieniami G. Ź. , co doprowadziło do błędnego ustalenia o wypełnieniu przez oskarżonego znamion wszystkich zarzucanych mu czynów w formie mu przypisanej w zarzutach aktu oskarżenia;

3. a z ostrożności procesowej rażącą niewspółmierność zarówno jednostkowych kar, jak i w konsekwencji kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonych wobec oskarżonego, co przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności przedmiotowych i podmiotowych dotyczących oskarżonego, w tym także jego wieku, poziomu intelektualnego, właściwości osobniczych, sposobu życia przed czynem i w trakcie, a zwłaszcza wartości naruszonych norm społecznych prowadzi do wniosku, że wystarczającą byłaby znacznie krótsza kara pozbawienia wolności, która wystarczająco spełniałaby stawiane przed nią cele wychowawcze w zakresie prewencji indywidualnej ale też i generalnej.

Obrońca wniósł o uchylenie wyroku do ponownego rozpoznania, względnie uniewinnienie oskarżonego od pierwszego z przypisanych mu czynów i obniżenie pozostałych kar jednostkowych i kary łącznej, a w przypadku nieuwzględnienia zarzutu obraży art. 258 § 1 k.k. – złagodzenie orzeczonych kar jednostkowych oraz kary łącznej.

Po rozpoznaniu tak skonstruowanych środków odwoławczych, Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 23 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKa 89/22 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił orzeczony wobec G. Ź. środek kompensacyjny określony w art. 46 § 1 k.k., w pozostałym zakresie utrzymując wskazane orzeczenie w mocy. Ponadto zwolnił ww. od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, w tym opłaty za drugą instancję.

Kasację od tego wyroku wywiódł obrońca G. Ź. – adw. P. H., który orzeczeniu temu zarzucił rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na nierozważeniu zarzutu apelacji dotyczącego obrazu przepisu prawa materialnego - art. 258 § 1 k.k., poprzez zastosowanie do zachowania oskarżonego dyspozycji tego przepisu pomimo, iż nawet gdyby przyjąć za słuszne ustalenia faktyczne co do sprawstwa oskarżonego zarzucanych mu pozostałych czynów, to nie były one tego rodzaju, by jego działalność wykonywana w ramach ewentualnego współsprawstwa włączać w ramy przepisu o zorganizowanej strukturze grupy przestępczej,

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na nierozważeniu zarzutu apelacji dotyczącego obrazu art. 7 k.p.k., poprzez brak dążenia przez sąd drugiej instancji do wyjaśnienia zaistniałych w sprawie oczywistych wątpliwości, a zatem nierozpoznania przez sąd odwoławczy głównego zarzutu apelacji obrony i do bezpodstawnego zaakceptowania dowolnego i sprzecznego z zasadami logiki i doświadczenia życiowego rozumowania sądu pierwszej instancji, w zakresie uznania, w oparciu o niekonsekwentne zeznania J. G., a także zeznania osób niebędących bezpośrednimi świadkami wydarzeń objętych aktem oskarżenia, że G. Ż. dopuścił się w czynu z art. 69 § 1 k.k.s. w zb. z art. 54 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt. 2 i 5 k.k.s w zw. z art. 38 § 2 pkt 1 k.k.s. w formie przyjętej w akcie oskarżenia,

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na nierozważeniu zarzutu apelacji dotyczącego obrazu art. 7 k.p.k., poprzez brak dążenia przez sąd drugiej instancji do wyjaśnienia zaistniałych w sprawie oczywistych wątpliwości, a zatem nierozpoznania przez sąd odwoławczy głównego zarzutu apelacji obrony i do bezpodstawnego zaakceptowania dowolnego i sprzecznego z zasadami logiki i doświadczenia życiowego rozumowania sądu pierwszej instancji, w zakresie uznania, w oparciu o niekonsekwentne zeznania J. G., a także zeznania osób niebędących bezpośrednimi świadkami wydarzeń objętych aktem oskarżenia, że G. Ż. dopuścił się w czynu - z art. 12a ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych w zb. z art. 305 ust. 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2003 r. Prawo własności przemysłowej w formie przyjętej w akcie oskarżenia.

W konsekwencji obrońca skazanego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu.

Prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k., co spowodowało jej oddalenie na posiedzeniu bez udziału stron.

Na wstępie godzi się przypomnieć, że kasacja przysługuje stronie od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie (art. 519 k.p.k.). Dlatego też określone zarzuty kasacyjne winny być kierowane w stosunku do wyroku sądu *ad quem*, a nie sądu pierwszej instancji. Ponadto zgodnie z art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k. ten nadzwyczajny środek zaskarżenia może być wniesiony wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że z drugą z wymienionych przesłanek możemy mieć do czynienia wówczas, gdy zarzuty sformułowane w środku odwoławczym zostaną w ogóle pominięte przez sąd *ad quem* (art. 433 § 2 k.p.k.), bądź w sytuacji, w której wprawdzie staną się przedmiotem rozważań sądu odwoławczego, lecz w sposób odbiegający od wymogu rzetelnej ich oceny (art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k.). Zachowanie owej rzetelności badać jednak należy przez pryzmat argumentacji zaprezentowanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a nie subiektywnego odczucia niezadowolenia z treści tego orzeczenia (postanowienie SN z dnia 20 maja 2021 r., I KK 163/20, LEX nr 3252654). W praktyce nienależyta kontrola odwoławcza może zostać uznana za inne rażące naruszenie prawa o istotnym wpływie na treść orzeczenia w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k. wówczas, gdy będzie ona jedynie iluzoryczna, ogólnikowa, schematyczna i nie ustosunkowująca się *in concreto* do istoty zarzutów (zob. postanowienie SN z dnia 9 czerwca 2020 r., IV KK 121/20, LEX nr 3224992). Na autorze kasacji spoczywa obowiązek wskazania konkretnych zarzutów apelacyjnych, z którymi wiąże naruszenie standardu rzetelnej

kontroli odwoławczej oraz uzasadnienia swego stanowiska w odniesieniu do argumentacji (lub jej braku) sądu *ad quem*. Postępowanie kasacyjne służy bowiem eliminacji prawomocnych orzeczeń sądów, które ze względu na charakter (doniosłość) wadliwości, jaką są obarczone, nie mogą ostać się w obrocie prawnym (zob. postanowienie SN z dnia 26 lutego 2020 r., II KK 52/20, LEX nr 3078055).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy zauważyć należy, że skarżący powiela zarzuty stawiane orzeczeniu sądu pierwszej instancji w apelacji, próbując wywołać ponowną kontrolę odwoławczą, co jest niedopuszczalne. Kasator nie podejmuje bowiem wysiłku odniesienia się do argumentacji sądu *ad quem* zaprezentowanej w odpowiedzi na zarzuty podniesione w zwyczajnym środku zaskarżenia, ograniczając się do ponowienia polemiki z rozstrzygnięciem sądu *meriti*. Tymczasem sąd odwoławczy szczegółowo odniósł się zarówno do kwestii obrazy przepisu art. 258 § 1 k.k. (str. 11-14 uzasadnienia wyroku sądu *ad quem*), jak i naruszenia swobodnej oceny dowodów, w szczególności w zakresie zeznań świadka J. G. (str. 7-9 uzasadnienia wyroku sądu *ad quem*). W odniesieniu do znamion przestępstwa z art. 258 § 1 k.k. odniósł się zarówno do kwestii stopnia zorganizowania grupy, jak i istniejącego podziału ról. Wskazał, że procederem kierowała nieustalona osoba, która wydawała polecenia D. Z., któremu z kolei podlegał G. Ż.. Tym ostatnim z kolei podlegali pracujący fizycznie w nielegalnej wytwórni papierosów obywatele Ukrainy i Mołdawii, którzy usytuowani byli najniżej w hierarchii grupy. Co więcej, w proceder zaangażowane były również inne ustalone i nieustalone osoby, które werbowały za granicą pracowników mających zajmować się produkcją i pakowaniem papierosów, a także odbiorcy gotowego towaru, kierowcy itp. Ponadto skarżący pomija milczeniem, że nielegalna wytwórnia została zorganizowana znacznym nakładem finansowym i organizacyjnym. Zabezpieczone na miejscu zdarzenia linia technologiczna składała się z profesjonalnych maszyn do produkcji i pakowania papierosów. Nie była to zatem, jak stara się dowodzić obrona, jedynie „kooperatywa”, grupa osób co najwyżej współdziałających ze sobą. Z punktu widzenia możliwości przypisania odpowiedzialności za przestępstwo stypizowane w art. 258 § 1 k.k. nie ma znaczenia kwestia nieustalenia wszystkich osób zaangażowanych w proceder, w tym organizatora, daty zawiązania grupy przestępczej, czy też sposobu rozliczeń

finansowych. Ocena zgromadzonego materiału dowodowego przez sąd pierwszej instancji była jak najbardziej uprawniona w świetle zasad określonych w art. 7 k.p.k., a przeprowadzona kontrola odwoławcza w odniesieniu do zarzutu obrazy art. 258 § 1 k.k. przez sąd drugiej instancji rzetelna.

Sąd *ad quem* prawidłowo odniósł się również do zarzutu oznaczonego numerem 2 apelacji obu obrońców. Zwrócił uwagę, że organ *a quo* wyjaśnił z jakich powodów dał wiarę początkowym zeznaniom świadka J. G. i dlaczego odmówił wiarygodności kolejnym relacjom, w których wycofywał się z rozpoznania skazanego jako osoby wynajmującej halę, gdzie była prowadzona nielegalna produkcja papierosów. Depozycje tego świadka nie mogą być poza tym oceniane z oderwaniem od pozostałych dowodów, z których bezsprzecznie wynika rola skazanego w procederze. Wyjaśnienia G. Ż., że na prośbę zmarłego przyjaciela wykonywał w miejscu nielegalnej produkcji papierosów prace elektryczne jawią się jako całkowicie niewiarygodne, żeby nie powiedzieć naiwne. Przeczą im zarówno relacje pracowników fizycznych narodowości ukraińskiej i mołdawskiej, jak i zabezpieczone dowody, w tym zeszyt prowadzony przez skazanego, a także zasady doświadczenia życiowego. Tak więc sprawstwo skazanego zostało ustalone na podstawie szeregu dowodów, przy czym zeznania J. G. były tylko jednym z nich i to wcale nie kluczowym, jak zdaje się naprowadzać skarżący.

Reasumując, nie budzi wątpliwości, że sąd *ad quem* nie dopuścił się obrazy przepisów art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., a kontrola odwoławcza była rzetelna i prawidłowa.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w sentencji postanowienia, kosztami postępowania kasacyjnego obciążając skazanego G.Ż., zgodnie z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

